

ŻNG.8361.232.2015

DECYZJA Nr 71/2015

Działając na podstawie art. 40a ust. 1 pkt 3 i ust. 4 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 678) oraz w związku z art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity z 2013 r. Dz. U. poz. 267 z późn. zm.)

Opolski Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej

po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego wymierza **Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Strzeleczkach, siedziba: 47 – 364 Strzeleczki, ul. Prudnicka 1 A, Nr NIP 7550006655**, karę pieniężną w wysokości **550,00 złotych** (słownie złotych: pięćset pięćdziesiąt 00/100) z tytułu wprowadzenia do obrotu handlowego 7 partii przetworów mięsnych oferowanych do sprzedaży luzem (bez opakowań) o łącznej wartości 179,50 zł nie odpowiadających jakości handlowej – w zakresie oznakowania – w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy o jakości handlowej artykułów rolno – spożywczych (tekst jednolity z 2015 r. Dz. U. poz. 678). Zbadane partie wyrobów **nie spełniają wymagań** w zakresie oznaczeń handlowych ze względu na naruszenie przepisów prawa żywnościowego.

Uzasadnienie:

W dniach 10, 13 i 14.07.2015 r. działając na podstawie upoważnienia do przeprowadzenia urzędowej kontroli żywności Nr ŻNG-232/2015 z dnia 09.07.2015 r. inspektorzy reprezentujący Opolskiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej (zwanego dalej: OWIHH) przeprowadzili urzędową kontrolę żywności w sklepie Nr 19 w Mosznej, zlokalizowanym przy ul. Wiejskiej 23, należącym do: *Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Strzeleczkach, z siedzibą: 47 – 364 Strzeleczki, ul. Prudnicka 1 A* (zwanego dalej: Stroną).

Kontrolę przeprowadzono na podstawie następujących aktów prawnych:

- * art. 3 ust. 1, 2, 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 882/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz. Urz. UE L z 2004 r. Nr 165, s.1 z późn. zm.),
- * art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (tekst jednolity z 2015 r. Dz. U. poz. 678), (zwanego dalej: ustawą o jakości handlowej),

- * art. 3 ust. 1 pkt 1, 2 i 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (tekst jednolity z 2013 r. Dz. U. z 2014 r. poz. 148 z późn. zm.).

W toku kontroli dokonano oceny prawidłowości oznakowania oferowanych do sprzedaży przetworów mięsnych stosownie do oznaczeń handlowych zadeklarowanych przez producenta na opakowaniach jednostkowych oraz informacji przekazywanych konsumentom w miejscu sprzedaży.

W przedmiotowym zakresie ocenie jakości poddano 7 partii przetworów mięsnych wartości: 179,50 zł, które oferowano do sprzedaży w formie bezpośredniej (klient-sprzedawca) „luzem” (na wagę), a mianowicie:

- „Kielbasa śląska, kielbasa wieprzowa, średnio rozdrobniona, parzona, wędzona”, w ilości 3,85 kg w cenie sprzedaży 13,45 zł/kg, wartości 51,78 zł,
- „Boczek parzony paski MAP. Wędzonka wieprzowa, wędzona, parzona z dodatkiem wody”, w ilości 2,2 kg w cenie sprzedaży 19,08 zł/kg, wartości 41,98 zł,
- „Kabanoski Dębowe JBB. Kielbasa drobiowo-wieprzowa, drobno rozdrobniona, wędzona, parzona”, w ilości 1,7 kg, w cenie sprzedaży 13,28 zł/kg, wartości 22,58 zł,
- „Kielbasa parówkowa homogenizowana, wędzona, parzona”, w ilości 1,85 kg, w cenie sprzedaży 11,88 zł/kg, wartości 21,98 zł,
- „Karczek z pieczarkami, grubo rozdrobniony, wieprzowy, parzony, wędzony z pieczarkami, osłonka nie jest jadalna”, w ilości 1 kg, w cenie sprzedaży i wartości 21,30 zł,
- „Tyrolska. Kielbasa wieprzowo-drobiowa, średnio rozdrobniona, parzona”. Produkt w osłonce nie jadalnej, w ilości 1,1 kg, w cenie sprzedaży 13,98 zł/kg, wartości 15,38 zł,
- „Paróweczki z mięsem drobiowym „BOBASKI”. Kielbasa drobiowa, wieprzowa, drobno rozdrobniona, wędzona, parzona w osłonce niejadalnej, w cenie sprzedaży i o wartości 4,50 zł.

Wyszczególnione wyroby wędliniarskie nie spełniały wymogów jakości handlowej odnośnie prawidłowości oznakowania ze względu na ekspozycję do sprzedaży w sposób niespełniający obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 grudnia 2014r. w sprawie znakowania poszczególnych rodzajów środków spożywczych (Dz. U. z 2015 r. poz. 29) (zwanego dalej: rozporządzeniem MRiRW).

W pomieszczeniu sprzedaży nieuwidoczniono konsumentowi finalnemu informacji w zakresie:

- nazwy środka spożywczego - co narusza treść § 19 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia MRiRW, zgodnie z którym w przypadku środków spożywczych bez opakowań lub w przypadku pakowanych ich przy sprzedaży na życzenie konsumenta, do bezzwłocznej sprzedaży podaje się między innymi: nazwę środka spożywczego wskazaną w sposób określony w art. 17 rozporządzenia Nr 1169/2011;
- danych identyfikujących producenta/wytwórcę - co narusza treść § 19 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia MRiRW, zgodnie z którym w przypadku środków spożywczych bez opakowań lub pakowanych przy sprzedaży, oprócz nazwy środka spożywczego podaje się między innymi: nazwę albo imię i nazwisko producenta,
- wykazu składników – co narusza treść § 19 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia MRiRW, zgodnie z którym w przypadku środków spożywczych bez opakowań lub pakowanych przy sprzedaży, podaje się: wykazu składników zgodnie z art. 18–20 rozporządzenia Nr 1169/2011, z uwzględnieniem informacji, o których mowa w art. 21 tego rozporządzenia.

Ponadto w odniesieniu do przedmiotowych 7 partii przetworów mięsnych nie zostały wskazane składniki alergenne występujące w produktach, co narusza wymóg określony w art. 9 ust. 1 lit. c w związku z art. 44 ust. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1169/2011 z 25 października 2011r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1924/2006 i (WE) nr 1925/2006 oraz uchylenia dyrektywy Komisji 87/250/EWG, dyrektywy Rady

90/496/EWG, dyrektywy Komisji 1999/10/WE, dyrektywy 2000/13/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, dyrektyw Komisji 2002/67/WE i 2008/5/WE oraz rozporządzenia Komisji WE nr 608/2004 (Dz. Urz. UE L z 2011r. Nr 304, s.18 z późn. zm.) (zwanego dalej: rozporządzeniem (UE) nr 1169/2011), zgodnie, z którym przekazywanie danych szczegółowych dotyczących wszelkich składników lub substancji powodujących alergie lub reakcje nietolerancji jest obowiązkowe. Dodatkowo również art. 14 ust. 3 lit. b rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. UE L z 2002r. Nr 31, str. 1 z późn. zm.) (zwanego dalej: rozporządzeniem (WE) nr 178/2002) ustanawiają ogólny wymóg w zakresie przekazywania konsumentom informacji dotyczącej unikania konkretnych negatywnych skutków dla zdrowia związanych z daną żywnością lub rodzajem żywności.

Jedyną opcją dla osób cierpiących na alergię pokarmową jest staranne unikanie alergenów. Głównym źródłem informacji dla konsumenta o obecności alergenów w produktach spożywczych są ich etykiety. Rozporządzenie (UE) nr 1169/2011 wymaga, aby każdy z alergennych składników wymienionych na liście alergenów był deklarowany na opakowaniu produktu. Lista ta obejmuje 14 produktów wymienionych w załączniku Nr II ww. rozporządzenia.

Ponadto art. 21 ust. 1 lit. b rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 dodatkowo wymaga aby nazwa substancji lub produktu powodującego alergię lub reakcję nietolerancji była podkreślona za pomocą pisma wyraźnie odróżniającego ją od reszty wykazu składników, np. za pomocą czcionki, stylu lub koloru tła.

Przepisy rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 zawierają wykaz danych szczegółowych, których podanie jest obowiązkowe. W art. 9 ust. 1 lit. c rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 ustanowiono **obowiązek** podania w oznakowaniu produktu następujących danych szczegółowych: „wszelkie składniki lub substancje pomocnicze w przetwórstwie wymienione w załączniku II lub uzyskane z substancji lub produktów wymienionych w załączniku II, powodujące alergie lub reakcje nietolerancji, użyte przy wytworzeniu lub przygotowywaniu żywności i nadal obecne w produkcie gotowym, nawet jeżeli ich forma uległa zmianie”.

Brak wyszczególnienia w składzie podanym do wiadomości konsumentów składników będących alergenami w odniesieniu do 7 partii wyrobów wędliniarskich, oferowanych do sprzedaży „luzem” narusza wymogi art. 44 ust. 1 lit. a rozporządzenia (UE) nr 1169/2011, który stanowi, iż „w przypadku oferowania środków spożywczych do sprzedaży konsumentom finalnym lub zakładom żywienia zbiorowego bez opakowania lub w przypadku pakowania środków spożywczych w pomieszczeniu sprzedaży na życzenie konsumenta lub ich pakowania do bezpośredniej sprzedaży”, przekazanie danych szczegółowych określonych w art. 9 ust. 1 lit. c rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 **jest obowiązkowe**.

Niezależnie od powyższych uchybień, w stosunku do zakwestionowanych przetworów mięsnych objętych kontrolą, Strona nie uwidoczniała nazw przetworów mięsnych, tzn. czy jest to „kielbasa”, „wędzonka” jak również informacji w zakresie rodzaju użytego mięsa (kielbasa wieprzowa) także zabiegów technologicznych, którym poddane zostały te przetwory (np. wędzona, parzona) oraz stopnia rozdrobnienia (np. średnio rozdrobniona). Informacje te były jednak obecne na przedłożonych na żądanie inspektorów etykietach opakowań zbiorczych. Brak uwidocznienia informacji konsumentowi odnośnie pełnych nazw przetworów mięsnych jest niezgodne z art. 17 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 oraz Załącznikiem VI Część A pkt 1 niniejszego rozporządzenia, które definiują nazwę środka spożywczego.

Zgodnie z wyżej wskazanymi przepisami nazwą środka spożywczego jest jego nazwa przewidziana w przepisach, a w przypadku jej braku nazwa zwyczajowa lub opisowa danego środka spożywczego. Ponadto nazwie środka spożywczego towarzyszą obowiązkowe dane szczegółowe dotyczące warunków fizycznych tego środka spożywczego lub szczególnego przetwarzania jakiemu został on poddany. Dane szczegółowe towarzyszące nazwie środka spożywczego, we wszystkich przypadkach, w których ich pominięcie mogłoby wprowadzić nabywcę w błąd.

W czasie trwania kontroli Piotra Jerzego Nowotnego - prezesa Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Strzeleczkach, pouczone w zakresie rzetelnego oznakowania wyrobów oferowanych do sprzedaży w tym przekazywania konsumentom informacji handlowych w przypadku oferowania środków spożywczych bez opakowań czyli pakowanych przy sprzedaży.

Strona zobowiązała się do podjęcia dobrowolnych działań naprawczych w zakresie uwidocznienia dla klientów informacji o wykazie składników oferowanych wyrobów wędliniarskich oraz wszelkich danych wymaganych w regulacjach prawnych. Na powyższą okoliczność złożył odrębne oświadczenie w dniu 14.07.2015 r. potwierdzając tym samym, iż wymagane przepisami prawa oznaczenia handlowe zostały uzupełnione w dniu 14.07. br. oraz wyjaśnił, iż stwierdzone nieprawidłowości w czasie kontroli w omawianym zakresie wynikły z niezajomości przepisów prawa żywnościowego.

Powyższe ustalenia zostały udokumentowane w protokole kontroli ŻNG.8361.232.2015 oraz załączniku Nr 1: „Zestawienie wyrobów wędliniarskich sprawdzonych w zakresie prawidłowości oznakowania i przestrzegania terminów przydatności do spożycia w sklepie Nr 19 w Mosznej, ul. Wiejska 23, należącym do: Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Strzeleczkach, siedziba: 47-364 Strzeleczki, ul. Prudnicka 1 A – stan na dzień 10.07.2015 r.”, które zostały przyjęte bez zastrzeżeń przez Prezesa Zarządu Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” w Strzeleczkach, Piotra Jerzego Nowotnego, reprezentującego *Stronę*.

Przedstawiony wyżej stan faktyczny i prawny był podstawą do wszczęcia postępowania administracyjnego w przedmiocie wymierzenia na podstawie art. 40a ust. 1 pkt 3 ustawy o jakości handlowej kary pieniężnej z tytułu wprowadzenia do obrotu artykułów rolno-spożywczych nieodpowiadających wymaganiom jakościowym. W dniu 13.08.2015 r. *Strona* odebrała zawiadomienie o wszczęciu postępowania administracyjnego.

Jednocześnie w przedmiotowym zawiadomieniu OWIIH poinformował, że przed wydaniem rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie na podstawie art. 10 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 267 z późn. zm.) (zwany dalej: *Kpa*) *Stronie* przysługuje prawo do zapoznania się z aktami sprawy oraz składania wyjaśnień i wniosków dowodowych. OWIIH wyznaczył *stronie* 10 - dniowy termin do zapoznania się z dowodami zebranymi w sprawie, liczony od dnia doręczenia zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego. *Strona* nie skorzystała z przysługującego jej uprawnienia. Natomiast pismem z dnia 19.08.2015 r. (data wpływu pisma 24.08.2015 r.) przesłała zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) przez podatnika podatku dochodowego od osób prawnych za rok podatkowy 2014 (CIT-8) oraz wielkości średniorocznego zatrudnienia pracowników w przeliczeniu na pełne etaty.

Opolski Wojewódzki Inspektor Inspekcji Handlowej ustalił i stwierdził co następuje:

Ustawa o jakości handlowej stanowi w art. 4 ust. 1, że: „**wprowadzane do obrotu artykuły rolno-spożywcze powinny spełniać wymagania w zakresie jakości handlowej, jeżeli w przepisach o jakości handlowej zostały określone takie wymagania, oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta**”.

Jak wynika z art. 3 pkt 5 *ustawy o jakości handlowej*, przez **jakość handlową** należy rozumieć cechy **artykułu rolno-spożywczego** dotyczące jego właściwości organoleptycznych, fizykochemicznych i mikrobiologicznych w zakresie technologii produkcji, wielkości lub masy oraz **wymagania wynikające** ze sposobu produkcji, opakowania, **prezentacji** i **oznakowania**, nieobjęte wymaganiami sanitarnymi, weterynaryjnymi lub fitosanitarnymi.

Z przytoczonej definicji, wynika że oznakowanie środków spożywczych, jest jednym z elementów jakości handlowej.

Dla zastosowania przepisu art. 4 ust. 1 *ustawy o jakości handlowej*, nie jest wymagane przypisanie winy podmiotowi wprowadzającemu do obrotu produkt żywnościowy o niewłaściwej jakości handlowej. Przepis ten jest wyrazem odpowiedzialności administracyjnej, która ma charakter obiektywny, a więc wystarczy już sam fakt zachowania naruszającego taki przepis. Jak wskazywał Trybunał Konstytucyjny w szeregu orzeczeń, m. in. w wyroku z dnia 7 lipca 2009 r. sygn. akt K 13/08 (OTK - A 2009/7/105; LEX nr 504061) cechą charakterystyczną sankcji administracyjnej jest założenie stosowania jej automatycznie względem podmiotu ponoszącego odpowiedzialność obiektywną za naruszenie ustawowych przepisów. Sankcja administracyjna ma przede wszystkim funkcję prewencyjną, co nie wyłącza również jej charakteru dyscyplinująco-represyjnego. Adresat decyzji administracyjnej nakładającej sankcję administracyjną z tytułu naruszenia sankcjonowanego przepisu ustawowego ponosi więc odpowiedzialność obiektywną.

Przepisy prawa żywnościowego określają szczegółowo jakiego rodzaju informacje należy umieszczać w oznakowaniu artykułów rolno-spożywczych oferowanych do sprzedaży „luzem” i w jak sposób należy to uczynić. Wymagania, o których mowa zawarto w § 19 ust. 1 *rozporządzenia MRiRW*, który stanowi: *W przypadku środków spożywczych oferowanych do sprzedaży konsumentowi finalnemu lub zakładom żywienia zbiorowego bez opakowania lub w przypadku pakowania środków spożywczych w pomieszczeniu sprzedaży na życzenie konsumenta finalnego lub ich pakowania do bezzwłocznej sprzedaży podaje się:*

- 1) nazwę środka spożywczego wskazaną w sposób określony w art. 17 *rozporządzenia nr 1169/2011*;
- 2) nazwę albo imię i nazwisko producenta;
- 3) wykaz składników – zgodnie z art. 18–20 *rozporządzenia nr 1169/2011*, z uwzględnieniem informacji, o których mowa w art. 21 tego *rozporządzenia*.
- 4) klasę jakości handlowej albo inny wyróżnik jakości handlowej, jeżeli zostały one ustalone w przepisach w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie jakości handlowej poszczególnych artykułów rolno-spożywczych lub ich grup albo jeżeli obowiązek podawania klasy jakości handlowej albo wyróżnika wynika z odrębnych przepisów;
- 5) w przypadku produktów rybołówstwa w rozumieniu pkt 3.1 załącznika I do *rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego mrożonych glazurowanych – dodatkowo informację dotyczącą ilościowej zawartości glazury lub ryby albo owoców morza w tych produktach*;
- 6) w przypadku pieczywa – dodatkowo:
 - a) masę jednostkową,
 - b) informację „pieczywo produkowane z ciasta mrożonego” albo „pieczywo produkowane z ciasta głęboko mrożonego” – gdy został zastosowany taki proces technologiczny.

Natomiast § 19 ust. 2 *rozporządzenia MRiRW* reguluje, iż informacje, o których mowa w ust. 1, podaje się w miejscu sprzedaży na wywieszce dotyczącej danego środka spożywczego lub w inny sposób, w miejscu dostępnym bezpośrednio konsumentowi finalnemu.

Powyższe znajduje uzasadnienie w wydanym przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wyroku z dnia 7 stycznia 2014 r. (sygn. akt VI SA/Wa 1914/12), który zapadł w odniesieniu do oznakowania wędlin oferowanych do sprzedaży luzem. W wyroku tym WSA podkreśla, iż: „Zgodnie z literalnym brzmieniem § 17 ust. 1, w tym jego pkt 2 *rozporządzenia* nie budzi wątpliwości istnienie obowiązku podania nazwy środka spożywczego oraz wykazu składników na wywieszce dotyczącej wędliny bez opakowania lub pakowanej przy sprzedaży. Wśród składników muszą być także wymienione składniki alergenne, użyte w procesie produkcji, co wynika z art. 14 ust. 3 lit. b) *rozporządzenia (WE) nr 178/2002* (podczas podejmowania decyzji, że dany środek spożywczy jest niebezpieczny, należy mieć na względzie informacje przeznaczone dla konsumenta, z uwzględnieniem informacji na etykiecie oraz inne informacje zwykle dostępne dla konsumenta dotyczące unikania konkretnych negatywnych skutków dla zdrowia związanych z daną żywnością lub rodzajem żywności.).

Omawiany przepis § 17 ust. 1 pkt 2 *rozporządzenia* wyraźnie wskazuje na obowiązek (powinność)

sprzedawcy w tym zakresie ("na wywieszce dotyczącej danego środka spożywczego podaje się w przypadku wędlin – dodatkowo wykaz składników"). Obowiązkiem umieszczenia wykazu składników na wywieszce dotyczącej danej wędliny nie czyni zadość posiadanie w sklepie etykiet z wykazem składników poszczególnych rodzajów wędlin tam sprzedawanych, ani też możliwość udzielenia klientom informacji w zakresie tego wykazu przez przeszkolony w tym celu personel sklepu, skoro przepis stanowi o wywieszce dotyczącej danego środka spożywczego, czyli jak należy rozumieć wystawionego do sprzedaży konkretnego produktu. Informacja ustna o wykazie zaś nie zastępuje tego wykazu. Zatem tylko wykaz składników podany na wywieszce umieszczonej bezpośrednio przy wędlinie (obok, na, przy produkcie) odpowiada prawidłowemu oznakowaniu wędliny, stosownie do tego przepisu. Posiadania wykazu składników poszczególnych rodzajów wędlin w innym miejscu w sklepie, czy też każdorazowego udzielania informacji w tym zakresie przez personel sklepu (na żądanie klienta) nie sposób uznać za oznakowanie wędlin oferowanych do sprzedaży. Takie działania nie odpowiadają dyspozycji przepisu § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia ani jego celowi, jakim jest prawidłowe oznakowanie wędlin".

Kontrolujący inspektorzy nie mieli zastrzeżeń co do oznakowania opakowań zbiorczych. Jednakże te oznakowania nie były tak wyeksponowane, aby klienci sklepu mieli możliwość odczytania informacji znajdujących się na etykietach. Wędliny znajdowały się za ladą, w regale lada chłodniczej. Sprzedawca musiałby podać opakowanie, aby klient mógł zapoznać się z jego treścią.

Zgodnie z art. 44 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 tym przepisem jeśli środki spożywcze są oferowane do sprzedaży konsumentowi końcowemu bez paczkowania lub gdy środki spożywcze są pakowane w miejscach sprzedaży na życzenie konsumenta, Państwa Członkowskie mogą przyjmować szczegółowe zasady dotyczące sposobu przedstawiania danych szczegółowych wymaganych dla środków spożywczych.

Zasadniczą funkcją oznakowania artykułów żywnościowych jest ochrona konsumenta. Wiąże się ona nierozdzielnie z potrzebą zapewnienia konsumentom dostępu do obiektywnych informacji dotyczących jakości produktu w tym pełnej nazwy produktu łącznie z danymi towarzyszącymi, a w omawianym przypadku dotyczy informacji o dodatku wody lub też osłonki niejadalnej, składu surowcowego, obecności składników alergennych, jak również danych identyfikujących producenta. Dostarczenie konsumentom podstawowych informacji na temat żywności nie tylko umożliwia im podejmowanie świadomych decyzji o zakupie ale także zapewnia właściwe postępowanie z produktem po dokonaniu zakupu. Strona będąca detalistą jest ostatnim ogniwem handlu i ma obowiązek przestrzegania kryteriów ustalonych w przepisach prawa żywnościowego.

Podstawowym celem znakowania artykułów żywnościowych jest dostarczenie kompletnej informacji konsumentowi na temat danego produktu, która umożliwi jego prawidłową ochronę. Główne przepisy określające wymagania w zakresie oznakowania środków spożywczych zawarte są w rozporządzeniu (UE) nr 1169/2011.

W myśl art. 9 ust. 1 lit. c w związku z art. 44 ust. 1 lit. a rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 wyroby żywnościowe znajdujące się w obrocie handlowym muszą informować o rodzaju składnika powodującego alergię występujące w produktach lub użytych przy ich wytworzeniu, Ponadto zakwestionowane produkty zostały wprowadzone do obrotu z naruszeniem postanowień art. 14 ust. 3 lit. b rozporządzenia (WE) nr 178/2002, który stanowi, że „Podczas podejmowania decyzji, że dany środek jest niebezpieczny należy mieć na względzie informacje przeznaczone dla konsumenta, z uwzględnieniem informacji na etykiecie(...) dotyczące unikania konkretnych negatywnych skutków dla zdrowia związanych dla zdrowia lub rodzajem żywności.” Informacje na temat składników alergennych stanowią bardzo ważny element oznakowania środków spożywczych, szczególnie dla osób cierpiących na alergię lub nietolerancję pokarmowe. Brak powyższej informacji może spowodować, iż produkty te staną się niebezpieczne dla osób nietolerujących bądź uczulonych na dany składnik.

Art. 17 ust. 5 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011 określa szczegółowe wskazania danych towarzyszących nazwie środka spożywczego, w tym informacji dotyczących osłonki niejadalnej (załącznik VI część C) oraz o dodanej wodzie (załącznik VI część A pkt 6). Brak uwidocznienia takowych informacji uniemożliwiła konsumentom dokonanie świadomych wyborów przy ich zakupie. Tak, więc z punktu widzenia konsumenta dokładna informacja o produkcie to ważny element dotyczący kupowanych i spożywanych produktów. Konsument poinformowany o rodzaju użytej osłonki oraz dodatku wody do produktu w sposób świadomy i rozważny podejmie decyzję o zakupie takiego towaru. Po zapoznaniu się z oznaczeniem produktu będzie wiedział, czy dana wędlina zawiera dodatek wody i w jakiej ilości. Konsumenti nie spodziewają się obecności znacznej ilości wody w tego typu żywności, a w omawianym przypadku dotyczy wędzonki parzonej – boczku. Ponadto dodanie wody może zwiększyć masę wyrobów mięsnych, a także „poprawia” walory wizualne, a w konsekwencji „mylne/złudne” wyobrażenie o produkcie. W związku z tym uwidocznienie informacji o dodanej wodzie w produkcie pozwoliłoby konsumentowi na rozpoznanie takiej żywności. Zapoznając się z powyższą informacją przed zakupem, konsument będzie miał możliwość wyboru i dokona świadomego zakupu. Ponadto konsument powinien zostać poinformowany o tym, że osłonka wędliny jest naturalna lub sztuczna. Informacje na temat żywności producent podaje na etykiecie każdego opakowania zbiorczego, co w tym przypadku miało miejsce.

Informacje w przedmiotowym zakresie znajdowały się na dostępnych w placówce etykietach opakowań zbiorczych, jednak nie zostały podane do wiadomości konsumentów.

Sentencją polityki w zakresie bezpieczeństwa żywności jest szeroko rozumiana ochrona interesów konsumentów. W tym celu wdrożono szereg norm prawnych w zakresie nie tylko kontroli żywności zarówno u producentów, przetwórców i sprzedawców, ale również prawidłowego etykietowania i opakowywania produktów żywnościowych, w tym przekazania konsumentom wszelkich niezbędnych i jednoznacznych elementów oznakowania oraz zamieszczanych informacji o danym produkcie. Wszystkie te przepisy mają gwarantować bezpieczeństwo produktów żywnościowych na każdym etapie łańcucha produkcji i dystrybucji.

Uwzględniając powyższe, przedmiotowe wyroby wędliniarskie oraz produkty mięsne są środkami spożywczymi o niewłaściwej jakości handlowej w rozumieniu wcześniej przytoczonego art. 3 pkt 5 ustawy o jakości handlowej, z uwagi **na brak niektórych wymaganych elementów oznakowania.**

Zgodnie z przepisem art. 17 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 178/2002, **podmioty prowadzące przedsiębiorstwo spożywcze zapewniają na wszystkich etapach produkcji, przetwarzania i dystrybucji zgodność żywności z wymogami prawa żywnościowego właściwymi dla ich działalności i kontrolowanie przestrzegania tych wymogów.**

Zagadnienie zakresu odpowiedzialności zostało ponadto precyzyjnie uregulowane w art. 8 rozporządzenia (UE) 1169/2011. Zgodnie z art. 8 ust. 1 ww. rozporządzenia: „*podmiotem działającym na rynku spożywczym odpowiedzialnym za informacje na temat żywności jest podmiot, pod którego nazwą lub firmą jest wprowadzany na rynek dany środek spożywczy*”.

Co więcej w art. 8 ust. 2 ww. rozporządzenia zawarto argumentację, iż: „*podmiot działający na rynku spożywczym odpowiedzialny za informację na temat żywności zapewnia obecność i rzetelność informacji na temat żywności zgodnie z mającym zastosowanie prawem dotyczącym informacji na temat żywności oraz z wymogami odpowiednich przepisów krajowych*”.

Kluczowy jest również zapis art. 8 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1169/2011, zgodnie z którym „*podmioty działające na rynku spożywczym zapewniają w przedsiębiorstwach pozostających pod ich kontrolą przekazywanie informacji na temat żywności nieopakowanej przeznaczonej do dostarczenia do konsumenta finalnego lub do zakładów żywienia zbiorowego podmiotowi działającemu na rynku spożywczym otrzymującemu żywność, aby umożliwić, tam gdzie jest to wymagane, przekazywanie konsumentom*

finalnym obowiązkowych informacji na temat żywności". Bez uszczerbku dla tej zasady, podmioty działające na rynku spożywczym zapewniają przestrzeganie w przedsiębiorstwach pozostających pod ich kontrolą wymogów prawa dotyczącego informacji na temat żywności i odpowiednich przepisów krajowych mających znaczenie dla ich działalności i upewniają się, że wymogi te są spełnione (art. 8 ust. 5 *rozporządzenia (UE) nr 1169/2011*).

W przedmiotowej sprawie podmiotem, który wprowadził kwestionowany towar do obrotu, tj. ponosi odpowiedzialność za zapewnienie jego zgodności z wymaganiami prawa żywnościowego, jest *Strona*.

Reasumując informacje dotyczące użytych składników do produkcji, pełnej nazwy wyrobu, danych ich towarzyszących, składników alergennych oraz danych producenta powinny być dostępne dla konsumenta, bez konieczności podejmowania dodatkowych starań o ich uzyskanie od sprzedawcy. Wobec braku wskazania wyżej wymienionych informacji konsument został pozbawiony możliwości podjęcia decyzji w sprawie wyboru towaru zgodnego z jego oczekiwaniem.

Art. 17 ust. 2 *rozporządzenia nr 178/2002* stanowi, że państwa członkowskie ustanawiają zasady dotyczące środków i kar mających zastosowanie w przypadku naruszenia prawa żywnościowego, przy czym kary te powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające.

W polskim ustawodawstwie przepisy karne określone zostały w *ustawie o jakości handlowej*. Artykuł 40a ust. 1 pkt 3 ww. ustawy stanowi, iż: „Kto wprowadza do obrotu artykuły rolno – spożywcze nieodpowiadające jakości handlowej określonej w przepisach o jakości handlowej lub deklarowanej przez producenta w oznakowaniu tych artykułów, podlega karze pieniężnej w wysokości do pięciokrotnej wartości korzyści majątkowej uzyskanej lub która mogłaby zostać uzyskana przez wprowadzenie tych artykułów rolno - spożywczych do obrotu, nie niższej jednak niż 500 zł”.

OWIIH w myśl art. 40a ust. 5 *ustawy o jakości handlowej*, ustalając wysokość kary pieniężnej uwzględnił stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia, zakres naruszenia oraz dotychczasową działalność podmiotu na rynku artykułów rolno - spożywczych i wielkość jego obrotów.

Odwołując się do wskazanych wyżej przesłanek **OWIIH** ustalił:

Wysoki stopień szkodliwości czynu, gdyż w miejscu sprzedaży przetworów mięsnych bez opakowań brak informacji w zakresie: nazwy wyrobu i danych mu towarzyszących, wykazu składników, informacji o składnikach alergennych oraz danych identyfikujących producenta w istotnym stopniu naruszyły interesy konsumentów. Nabywcy nie mieli bezpośredniej możliwości zapoznania się z informacjami przysługującymi im z mocy prawa, co mogło uniemożliwić im dokonanie właściwego, zgodnego z ich oczekiwaniami wyboru. Należy tu podkreślić, iż przy produktach bez opakowań konsument tylko w miejscu sprzedaży ma możliwość zapoznania się z ich właściwościami, a w tym przypadku takiej możliwości był całkowicie pozbawiony. Wprawdzie sprzedawca posiadał etykiety na znajdujące się w sprzedaży przetwory lecz nie uwidocznili ich konsumentom. Ponadto brak wykazania obecności składników alergennych zawartych w surowcach stosowanych do produkcji przetworów mięsnych jest istotne z uwagi na bezpieczeństwo zdrowotne konsumenta, zwłaszcza że składniki te są trudne do stwierdzenia w gotowym produkcie. Spożycie produktu zawierającego składniki alergenne może powodować poważne konsekwencje dla zdrowia i życia konsumenta.

Wysoki stopień zawinienia, ponieważ niedopełnienie obowiązków wynikających z prawa żywnościowego leży wyłącznie po stronie kontrolowanego przedsiębiorcy, który powinien stosować

obowiązujące przepisy prawa. Należy zauważyć, że wymogi prawa żywnościowego w zakresie jakości handlowej odnoszą się do żywności oferowanej konsumentom, dlatego też zapewnienie zgodności z tymi wymaganiami spoczywa na każdym podmiocie działającym na rynku spożywczym i jest obowiązkowe także na etapie handlu detalicznego. Konieczne jest również zwrócenie uwagi, iż *Strona* miała dostęp do wszystkich wymaganych prawem informacji, dostępnych na opakowaniach zbiorczych. *OWIIH* przy ustalaniu stopnia zawinienia wziął pod uwagę zadeklarowane przez *Stronę* działania naprawcze, tj. uwidocznienie wszystkich wymaganych informacji. Ponadto *Strona* jako profesjonalista działający na rynku rolno-spożywczym powinna znać obowiązujące w tym zakresie przepisy, wynikające z nich wymagania i odpowiednio je stosować.

Średni zakres naruszenia, *OWIIH* uznał, iż nierzetelne informowanie o właściwościach przetworów mięsnych stanowi niedopełnienie obowiązku zapewnienia zgodności oferowanych towarów z wymogami polskiego jak i europejskiego prawa żywnościowego. Prawo to nie przewiduje możliwości zwolnienia z tego obowiązku i stanowi, że jego celem jest ochrona interesów konsumentów. Stwierdzone uchybienia stanowiły utrudnienie dla konsumentów w zapoznaniu się z ich właściwościami oraz naruszyły ich interes ekonomiczny. Bezpieczeństwo konsumentów w sferze praw ekonomicznych bezpośrednio wynika i wiąże się z ich uczestnictwem w transakcjach rynkowych, dotyczy ochrony w ramach zawieranych umów. W tym zakresie postępowanie *Strony* uniemożliwiło konsumentom dokonanie świadomych wyborów związanych ze spożywaną przez nich żywnością, z uwagi na niepełne oznakowanie produktów w miejscu ich sprzedaży.

OWIIH wziął pod uwagę również **dotychczasową działalność przedsiębiorcy**. Ze zgromadzonego materiału wynika, iż *Strona* nie była karana przez tut. organ w zakresie naruszenia wymagań *ustawy o jakości handlowej*.

Ostatnią przesłankę wpływającą na wymiar kary pieniężnej, którą uwzględnił *OWIIH* jest **wielkość obrotów** *Strony*. Na podstawie zeznania o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty w roku podatkowym 2014) nadesłanego do tut. Inspektoratu w dniu 24.08.2015 r. oraz oświadczenia o średniorocznym zatrudnieniu pracowników. *OWIIH* mając na uwadze kryteria *rozdziału 7 ustawy z dnia 2 lipca 2007 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 584 z późn. zm.)*, zaliczył *Stronę* do grupy tzw. „małych przedsiębiorców”. W myśl art. 105 wyżej cytowanej ustawy o swobodzie działalności gospodarczej za „małego przedsiębiorcę” uważa się przedsiębiorcę, który w co najmniej jednym z dwóch ostatnich lat obrotowych zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz osiągnął roczny obrót netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nieprzekraczający równowartości w złotych 10 milionów euro, lub sumy aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec jednego z tych lat nie przekroczył równowartości w złotych 10 milionów euro.

Adekwatnie do zapisów art. 40a ust. 1 pkt 3 *ustawy o jakości handlowej*, w rozpatrywanym przypadku, można wymierzyć karę pieniężną w granicach od 500 zł do kwoty odpowiadającej pięciokrotnej wartości korzyści majątkowej uzyskanej lub która mogłaby być uzyskana przez wprowadzenie do obrotu zakwestionowanych partii, tj. 897 zł.

W wyniku oceny przesłanek do ustalenia wysokości kary organ stwierdza, że pomimo, iż stwierdzone nieprawidłowości w istotny sposób naruszały interesy konsumentów, a zakres naruszenia jest wysoki, wymierzenie kary w wysokości tj. 550,00 zł będzie w tym wypadku wystarczające i odstrasżające, a także spełni swój skutek prewencyjny. *OWIIH* uwzględnił przede wszystkim pozytywne zachowanie *Strony* w toku kontroli, uznając jednocześnie, że wymierzona kara spełni swoją funkcję prewencyjną i skłoni przedsiębiorcę do przestrzegania przepisów o jakości handlowej, głównie z uwagi na niedopełnienie należytej staranności w zakresie oznakowania produktów oferowanych do sprzedaży „luzem”.

Na podstawie art. 40a ust. 6 i 7 ustawy o jakości handlowej karę pieniężną stanowiącą dochód budżetu państwa, Strona powinna wpłacić na rachunek bankowy Wojewódzkiego Inspektoratu Inspekcji Handlowej w Opolu numer **39 1010 1401 0013 4222 3100 0000** NBP Oddział Okręgowy Opole w terminie **30 dni** od dnia, w którym decyzja o wymierzeniu kary stanie się ostateczna.

z up. Opolskiego Wojewódzkiego
Inspektora Inspekcji Handlowej
Anna Libańska
Naczelnik Wydziału Ochrony Konsumentów
Opolski Wojewódzki
Inspektor Inspekcji Handlowej

Pouczenie:

- Na podstawie art. 127 §1 i 2 oraz art. 129 §1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity z 2013 r. Dz. U. poz. 267 z późn. zm.), od decyzji przysługuje stronie odwołanie w terminie 14 dni do Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie, ul. Plac Powstańców Warszawy 1, 00-950 Warszawa, za pośrednictwem Opolskiego Wojewódzkiego Inspektora Inspekcji Handlowej, ul. 1 Maja 1, 45 – 068 Opole.
- Zgodnie z art. 40a ust. 8 ustawy o jakości handlowej do kar pieniężnych stosuje się odpowiednio przepisy działu III ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 613).
- Kara pieniężna niezapłacona w terminie staje się zaległością podatkową w rozumieniu art. 51 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 613).
- Zgodnie z art. 16 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity z 2013 r. Dz. U. poz. 267 z późn. zm.) decyzja ostateczna to decyzja wydana w pierwszej instancji i niezaskarżona w odpowiednim terminie.
- Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie decyzji.

Otrzymują:

1. Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Strzeleczkach
ul. Prudnicka 1 A
47 – 364 Strzeleczki
2. BA w/m
3. a/a

MK